

KHUYẾN NGHỊ THÚC ĐẨY CÔNG KHAI NGÂN SÁCH

BỘ, CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG TẠI VIỆT NAM

Hà Nội, ngày 18 tháng 10 năm 2022

Tổng quan về MOBI 2021

Khảo sát Chỉ số công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương (MOBI) được thực hiện định kỳ hàng năm nhằm đo lường mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương. MOBI là khảo sát độc lập đầu tiên tại Việt Nam đánh giá mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương. MOBI là công cụ giúp các Bộ, cơ quan Trung ương có thể tham chiếu và đo mức độ công khai, minh bạch trong quản lý ngân sách nhà nước (NSNN) và mức độ thực thi Luật NSNN năm 2015. Khảo sát MOBI được thực hiện độc lập bởi hai tổ chức thành viên của Liên minh Minh bạch ngân sách (BTAP) là Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và Chiến lược Việt Nam (VESS).

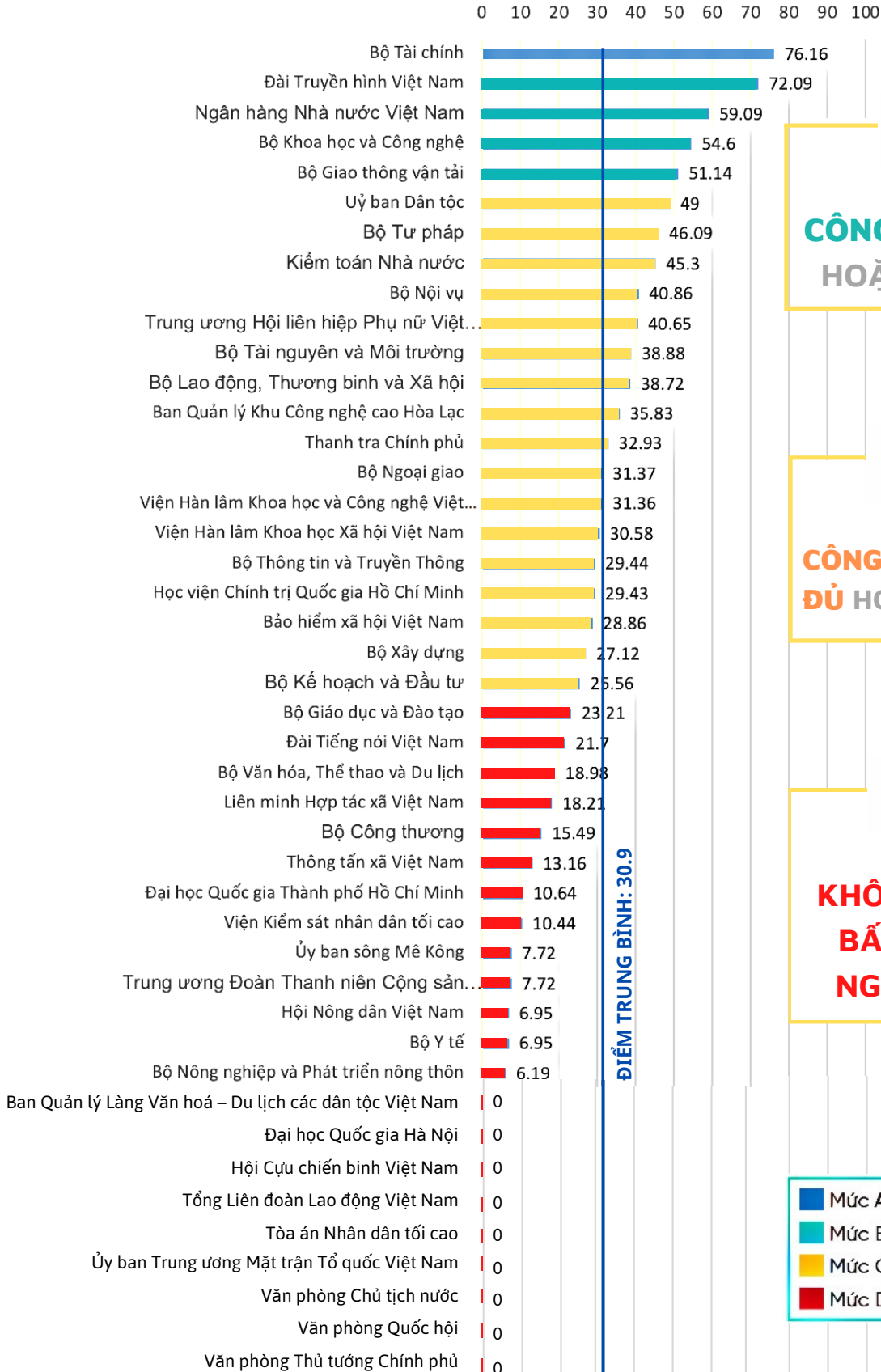
Năm 2022 là năm thứ tư liên tiếp cuộc khảo sát MOBI được thực hiện. Khảo sát MOBI 2022 đánh giá mức độ công khai ngân sách dựa trên các chỉ số về tính sẵn có, tính kịp thời, tính đầy đủ, tính thuận tiện và tính liên tục của 6 loại tài liệu ngân sách bắt buộc phải công khai trên cổng thông tin điện tử, trang thông tin điện tử trong năm 2021 của 44 Bộ, cơ quan Trung ương, trong đó có 38 Bộ, cơ quan Trung ương là đơn vị dự toán và 6 cơ quan, tổ chức Trung ương được NSNN hỗ trợ theo Luật NSNN 2015 và hướng dẫn tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư 90/2018/TT-BTC, bao gồm: (i) Dự toán thu chi ngân sách đơn vị năm 2022; (ii) Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị quý 1 năm 2021; (iii) Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị 6 tháng đầu năm 2021; (iv) Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị 9 tháng đầu năm 2021; (v) Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách năm 2021 và (vi) Quyết toán thu chi ngân sách đơn vị năm 2020.

Kết quả MOBI 2021 được Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và Chiến lược Việt Nam (VESS) công bố vào ngày 18 tháng 10 năm 2022.

Kết quả khảo sát MOBI 2021 cho thấy, mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương đã có sự cải thiện, nhưng chưa nhiều, so với MOBI 2020. Đồng thời, điều đáng quan ngại là mức độ công khai vẫn ở mức rất thấp. Cụ thể, điểm số trung bình MOBI 2021 chỉ đạt 30,9/100 điểm, tăng 9,26 điểm so với MOBI 2020.

Trong xếp hạng MOBI 2021, Bộ Tài chính vẫn là đơn vị có thứ hạng cao nhất với 76,16 điểm, và là đơn vị duy nhất xếp hạng công khai ở mức ĐẦY ĐỦ. Xếp thứ hai là Đài Truyền hình Việt Nam với 72,09 điểm và ở vị trí thứ ba là Ngân hàng Nhà nước Việt Nam với 59,09 điểm.

CHỈ SỐ CÔNG KHAI NGÂN SÁCH BỘ, CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG

5/44
ĐƠN VỊ
CÔNG KHAI ĐẦY ĐỦ
HOẶC TƯƠNG ĐỐI

39/44
ĐƠN VỊ
CÔNG KHAI CHƯA ĐẦY ĐỦ
HOẶC ÍT CÔNG KHAI

14/44
ĐƠN VỊ
KHÔNG CÔNG KHAI
BẤT CỨ TÀI LIỆU
NGÂN SÁCH NÀO

■ Mức A: Từ 75 – 100 điểm (1 đơn vị)
■ Mức B: Từ 50 – dưới 75 điểm (4 đơn vị)
■ Mức C: Từ 25 – dưới 50 điểm (17 đơn vị)
■ Mức D: Từ 0 – dưới 25 điểm (22 đơn vị)

**Mức độ công khai ngân sách của 44 Bộ, Cơ quan Trung ương
trong MOBI 2018-2021**

Năm	ĐẦY ĐỦ 75 - 100 điểm	TƯƠNG ĐỐI 50 - dưới 75 điểm	CHƯA ĐẦY ĐỦ 25 - dưới 50 điểm	ÍT 0 - dưới 25 điểm
2021	1	4	17	22
2020	0	1	11	32
2019	0	1	8	35
2018	0	0	0	37

Chú thích: Năm 2018 chỉ thực hiện khảo sát mức độ công khai ngân sách của 37 Bộ, Cơ quan Trung ương.

TÍNH SẴN CÓ CỦA CÁC TÀI LIỆU NGÂN SÁCH

Loại tài liệu	2018	2019	2020	2021
I. Dự toán thu-chi ngân sách đơn vị năm 2022	10/37 (27%)	18/44 (40,91%)	19/44 (43,18%)	23/44 (52,27%)
II. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị quý 1/2021	0/37 (0%)	8/44 (18,18%)	10/44 (22,72%)	13/44 (29,55%)
III. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị 6 tháng 2021	0/37 (0%)	10/44 (22,73%)	8/44 (18,18%)	14/44 (31,82%)
IV. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị 9 tháng 2021	1/37 (2,7%)	7/44 (15,91%)	8/44 (18,18%)	13/44 (29,55%)
V. Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị cả năm 2021	1/37 (2,7%)	8/44 (18,18%)	6/44 (13,63%)	11/44 (25%)
VI. Quyết toán thu chi ngân sách nhà nước năm 2020	6/37 (16,2%)	17/44 (38,64%)	16/44 (36,36%)	20/44 (45,45%)

Tại thời điểm 31/3/2022, có 14 Bộ, cơ quan Trung ương không công khai bất cứ tài liệu ngân sách nào trên cổng thông tin điện tử của đơn vị, bao gồm: Hội Cựu chiến binh Việt Nam, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Ban Quản lý Làng Văn hoá – Du lịch các dân tộc Việt Nam, Văn phòng Quốc hội, Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Đại học Quốc gia Hà Nội, Tòa án Nhân dân tối cao, Văn phòng Chủ tịch nước, Văn phòng Thủ tướng Chính phủ. Ủy ban sông Mê Kông, Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Nông dân Việt Nam, Bộ Y tế và Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn.

TÍNH KỊP THỜI CỦA CÁC TÀI LIỆU NGÂN SÁCH

Các Bộ, cơ quan Trung ương chưa công khai kịp thời các tài liệu ngân sách theo quy định. Trong số 23 đơn vị có công bố tài liệu về Dự toán ngân sách năm 2022, chỉ có 7 đơn vị công bố đúng thời hạn theo quy định là trong vòng 15 ngày kể từ ngày 31/12/2020. Đối với tài liệu về Quyết toán ngân sách năm 2020, có 12 trên tổng số 20 đơn vị có công khai thông tin công bố đúng thời hạn theo quy định. Các tài liệu còn lại gồm Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách đơn vị quý 1, 6 tháng, 9 tháng và cả năm 2021 chỉ được công khai đúng hạn bởi lần lượt 6, 7 và 7 đơn vị. Không có đơn vị nào công khai đúng hạn báo cáo tình hình thực hiện ngân sách cả năm 2021.

TÍNH THUẬN TIỆN CỦA CÁC TÀI LIỆU NGÂN SÁCH

Định dạng của các tài liệu ngân sách được công khai trên cổng thông tin điện tử/trang thông tin điện tử của đơn vị chủ yếu dưới dạng pdf hoặc scan ảnh do vậy còn hạn chế cho người dân đọc và sử dụng thông tin ngân sách từ các định dạng tài liệu này. Ngân hàng Nhà nước Việt Nam, Bộ Khoa học và Công nghệ và Ủy ban Dân tộc là những đơn vị công khai các tài liệu có định dạng excel nên giúp người dân dễ dàng và thuận tiện trong tái sử dụng dữ liệu.

TÍNH ĐẦY ĐỦ CỦA CÁC TÀI LIỆU NGÂN SÁCH

Kết quả khảo sát MOBI 2021 cho thấy, các tài liệu ngân sách được công khai chưa đầy đủ nội dung theo quy định. Theo quy định tại Thông tư 90/2018/TT-BTC, các tài liệu ngân sách được công khai còn thiếu báo cáo thuyết minh hoặc không đầy đủ nội dung của các bảng biểu. Bộ Tài chính, Đài Truyền hình Việt Nam và Ngân hàng Nhà nước Việt Nam là những đơn vị dẫn đầu về tính đầy đủ của các tài liệu ngân sách.

TÍNH LIÊN TỤC CỦA CÁC TÀI LIỆU NGÂN SÁCH

Kết quả khảo sát MOBI2021 cho thấy có 18 đơn vị (40,91%) công bố tài liệu dự toán ngân sách đơn vị trong 3 năm liên tiếp, tăng 12 đơn vị so với MOBI 2020. Có 13 đơn vị (29,55%) công khai dự toán trong 2 năm, 4 đơn vị (9%) công khai dự toán trong 1 năm và có 9 đơn vị (20,45%) không công khai dự toán trong cả 3 năm. Đối với tài liệu quyết toán ngân sách đơn vị, có 15 đơn vị (34,1%) công bố tài liệu trong 3 năm liên tiếp, tăng 8 đơn vị so với MOBI 2020. Có 9 đơn vị (20,45%) công khai quyết toán trong 2 năm, 6 đơn vị (13,63%) công khai quyết toán trong 1 năm và có 14 đơn vị (31,81%) không công khai quyết toán trong cả 3 năm.

Khuyến nghị đối với Bộ, cơ quan Trung ương

Kết quả khảo sát cho thấy nhiều Bộ, cơ quan Trung ương chưa nghiêm túc trong việc thực hiện quy định của pháp luật về công khai tài liệu về ngân sách. Để đảm bảo mức độ sẵn có, kịp thời, thuận tiện, đầy đủ của các tài liệu ngân sách, các Bộ, Ngành cơ quan trung ương cần thực hiện các khuyến nghị sau:

- **Thứ nhất**, công khai kịp thời các loại tài liệu ngân sách trong chuyên mục công khai ngân sách trên cổng thông tin điện tử của các Bộ, cơ quan Trung ương như quy định tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư số 90/2018/TT-BTC.
- **Thứ hai**, các tài liệu ngân sách cần công khai đầy đủ nội dung, tối thiểu theo đúng bảng biểu như quy định tại Thông tư 61/2017/TT-BTC và Thông tư số 90/2018/TT-BTC.
- **Thứ ba**, công khai bổ sung các tài liệu ngân sách dưới các định dạng dễ tiếp cận và sử dụng như Word, Excel.
- **Thứ tư**, các tài liệu ngân sách cần được công khai kèm theo quyết định công bố công khai thông tin của cơ quan có thẩm quyền và công khai kèm theo báo cáo thuyết minh (ví dụ: Quyết định/ Nghị quyết phê duyệt, ban hành tài liệu, các bảng biểu phụ lục kèm theo).
- **Thứ năm**, các Bộ, Ngành cần duy trì việc công khai ngân sách liên tục và thường xuyên, tránh việc công khai tài liệu mới nhưng lại rút đi các tài liệu công khai ngân sách của những năm trước. Điều này cho phép người dân có thể tiếp cận tài liệu công khai mang tính liên tục và đều đặn, có thể sử dụng cho các phân tích, đánh giá.

Khuyến nghị đối với Quốc hội

- **Thứ nhất**, Quốc hội cần nhắc bổ sung nội dung giám sát tình hình thực hiện công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương vào chương trình hoạt động giám sát hàng năm của Ủy ban TCNS của Quốc hội, bao gồm cả giám sát thường xuyên và giám sát chuyên đề.
- **Thứ hai**, Quốc hội cần xem xét hoạt động công khai NSNN của các Bộ, cơ quan Trung ương như một trong những tiêu chí đánh giá hoạt động của Bộ, cơ quan Trung ương. Có thể xem xét mức độ công khai ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương như một trong những tiêu chí để phân bổ ngân sách hàng năm.
- **Thứ ba**, Luật NSNN năm 2015 chưa quy định chế tài xử lý khi các đơn vị sử dụng ngân sách không thực hiện công khai ngân sách như quy định tại Điều 15 của Luật. Do vậy, Quốc hội cần xem xét bổ sung chế tài xử lý các vi phạm về thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật.

Khuyến nghị đối với Chính phủ

Chính phủ cần thúc đẩy các Bộ, cơ quan Trung ương thực hiện công khai ngân sách theo quy định của pháp luật và ban hành chế tài xử lý các đơn vị không thực hiện công khai NSNN. Chính phủ cần áp dụng biện pháp đánh giá tình hình thi hành pháp luật về công khai ngân sách và báo cáo với Quốc hội, Thường vụ Quốc hội, Chủ tịch nước theo quy định pháp luật.

Khuyến nghị đối với Bộ Tài chính

- **Thứ nhất**, Bộ Tài chính cần có hướng dẫn cụ thể hơn về thời hạn công khai một số loại tài liệu ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương như Dự toán NSNN, Quyết toán NSNN và Báo cáo tình hình thực hiện ngân sách năm theo quy định của Luật NSNN năm 2015.
- **Thứ hai**, Bộ Tài chính cần tiếp tục rà soát và điều chỉnh lại hướng dẫn về các thông tin và định dạng tài liệu cần công khai tại Thông tư 90/2018/TT-BTC. Có hướng dẫn cụ thể với từng loại đơn vị dự toán, nhất là các Bộ, cơ quan Trung ương. Ngoài ra, cũng cần có hướng dẫn để các đơn vị đặc thù như Ngân hàng chính sách xã hội, Ngân hàng phát triển, Bảo hiểm xã hội Việt Nam thực hiện công khai ngân sách theo quy định pháp luật.
- **Thứ ba**, Bộ Tài chính cần chủ động truyền thông rõ ràng về việc công khai các tài liệu thông tin về ngân sách và quá trình xây dựng ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương để người dân có thể theo dõi thông tin và tham gia trong quá trình ngân sách. Điều này sẽ góp phần cải thiện hiệu quả phân bổ và sử dụng ngân sách cấp Trung ương.
- **Thứ tư**, Bộ Tài chính cần phối hợp với Bộ Kế hoạch và Đầu tư ban hành ngay hướng dẫn thực hiện công khai ngân sách cho các chương trình dự án đầu tư xây dựng cơ bản như quy định tại điểm c, khoản 1, Điều 1 của Thông tư 61/2017/TT-BTC để các Bộ, cơ quan Trung ương công khai kịp thời các thông tin này.
- **Thứ năm**, Bộ Tài chính sử dụng kết quả MOBI 2021 để thúc đẩy các Bộ, Cơ quan Trung ương thực hiện công khai ngân sách như kinh nghiệm của Bộ trong quá trình sử dụng kết quả POBI để thúc đẩy các tỉnh, thành phố công khai ngân sách theo quy định của Luật Ngân sách Nhà nước 2015.

Khuyến nghị đối với Kiểm toán Nhà nước

Kiểm toán việc tuân thủ các quy định hiện hành về công khai, minh bạch ngân sách của các đơn vị được kiểm toán là nội dung nhiệm vụ Kiểm toán Nhà nước theo quy định tại điểm b, khoản 1 Điều 32 của Luật Kiểm toán Nhà nước và Chuẩn mực Kiểm toán Nhà nước số 400 (CMKTNN 400) về các nguyên tắc cơ bản của kiểm toán tuân thủ. Do vậy, khuyến nghị Kiểm toán Nhà nước đưa nội dung công khai minh bạch về tài liệu ngân sách của các Bộ, cơ quan Trung ương vào nội dung kiểm toán tuân thủ.

Ghi chú

Khuyến nghị thúc đẩy công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương tại Việt Nam được xây dựng dựa trên Báo cáo chỉ số công khai ngân sách Bộ, cơ quan Trung ương (MOBI) năm 2021 được thực hiện độc lập bởi hai tổ chức thành viên của Liên minh Minh bạch ngân sách (BTAP) là Trung tâm Phát triển và Hội nhập (CDI) và Trung tâm Nghiên cứu Kinh tế và Chiến lược Việt Nam (VESS).

Để tải **Báo cáo MOBI 2021** đầy đủ xin vui lòng truy cập vào địa chỉ trực tuyến sau:
<https://cdvietnam.org/wp-content/uploads/2022/10/BAO-CAO-MOBI-2021.pdf>

LIÊN HỆ:

LIÊN MINH MINH BẠCH NGÂN SÁCH (BTAP)

TRUNG TÂM PHÁT TRIỂN VÀ HỘI NHẬP
(Tổ chức điều phối BTAP)

Tầng 16, số 169 Nguyễn Ngọc Vũ, quận Cầu Giấy,
Hà Nội, Việt Nam

+84 24 3538 0100

info@cdivietnam.org

www.cdivietnam.org